

Predplata van Šibenika
— na tromjesečje 3 K.
— na pol godine 6 K.

Predplata u Šibeniku
sa donošanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.

Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

IZLAZI SVAKE SUBOTE U ZADRU

Predplate i pisma šalju se
Uredništvu. Nefrankirana se
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
občena pisma, zahvale itd.
tiskaju se po 20 para redak
— ili po pogodbi. —

Interesi Dalmacije.

Ove dvije riječi se od njeko doba hotimice zlorabe. Govori se, piše i radi kako se hoće i opet svi govore, da oni tako postupaju u interesu ove nevoljne naše zemlje. Stvaraju se stranke, čine se konferencije i odlučuju se razne resolucije, a opet kaže se da je sve to u interesu zemlje.

U doba kad se hrvatska zastava razvija u Beču, u doba kad se Hrvati izjavljuju za savez sa Magjariima, u doba kad Luteger sa drugovima upriličuje bučne demonstracije i kad se parlament bečki sjedinjuje tobož da zaštiti interese Austrije, mi dalmatinski hrvati kao da ne znamo ni što nam je raditi, ni kuda nam je krenuti. Ali ipak uza sve to naše neznanje bućimo u ime interesa ove nevoljne zemlje, koje se inače zove Dalmacijom. U ime njezino mi možemo raditi što hoćemo. Možemo i dočekat namjestnika kao najšretniji narod svoga vladara i izjavljivat se proti vladji koju on zastupa, dapače možemo i izlagat se da zaštitimo moć, slavu i veličinu te vlade. I sve se to različito djelovanje, koje je jedno drugomu oprečno, opravdava patriotizmom, muzevošću, postojenjem, u jednu rječ interesima zemlje i naroda.

Međutim zemlja naša sve dublje pada i počinjemo gubit i ono što smo do sada imali: dobar glas.

Kad sve ovo vidjamo mi ne znamo što bi mislili. Jer dok vidimo da se svako otvorenje opire tlačenju i zlostavljanju, tih vrlina kao da nema u našoj zemlji među našim ljudima. Jesmo li za to gori od svakog nemog stvorenja?

Ne mislimo. Naše je uvjerenje da je naš narod u svojoj ukupnosti ponosan i da ne oprasta tlačenju, a još manje da mu je sliepo i živinski odan. Ako se dakle u Dalmaciji događa mnogo šta na prvi mah nepojmljiva, to je za to jer većina nema one moći koja bi joj bila potrebna. A da je ta većina tako nemoćna tomu su krive okolnosti; ali da je to tako, ima veliku odgovornost ona manjina koja naš narod vodi i koja nad njim vlada.

Manjina je odgovorna jer neće ili ne može ili, radi svoje vlasti, ne smije da povuče sve posljedice koje bi joj se namećale, da zajedno s narodom, sa većinom jednako misli i jednako čuti i trpi.

Tko pozna prilike našeg naroda i naše zemlje, tko hoće da s narodom bude jedno, jeli mogućće da bi i samo čas mogao kolebati, hoće li biti za ili proti vladji koja nad nami upravlja? Pa ako bi mu bilo malo svoga iskustva, pa bi pozvao u pomoć iskustvo od preko sto godina, iskustvo svojih predšestnika pod svim mogućim vladam današnje austrijske uprave, zar bi i tada još mogao i smio kolebati? Zar bi i tada još mogao što dobra očekivati s one strane od klen je naš narod sustavno bio zlostavljen i doveden na rub propasti, neznanja i siromaštva? Pa kada bi mu i to iskustvo bilo nedostatno, zar nebi mogao oko sebe pogledati i viditi sve što ga okružuje; sve za čim se idje? Zar bi i tada još mogao i smio kolebati, ili što je još gore, zar bi i tada još mogao ustajati na obranu svega onoga što mu narod vodi propasti?

Ne. To je nemogućće kod ljudi koji s narodom jedno čute i koji s narodom hoće da žive.

Interesi Dalmacije jest interes naroda, jest interes obći a ne pojedinaca. S toga gledišta promatrajuć naše stanje; prikaziva nam se isto

u veoma zalostnoj slici, jer u našoj politici kao da izbjijaju njeke opreke između obćenitosti naroda i pojedinih pripadnika njegovih. Pojedinci rade što narod ne bi na nijedan način i u nijednom slučaju.

Naš narod zna da je u svemu bio žrtvovan, u svemu zapušten, oguljen, osiromašen. U vinu, u ulju, u bajamim, u trgovini, u pomorsivu, u ribarstvu, u svemu što on ima i čim raspolaže bio prikraćen i uvjek žrtvovan nezasinim zahtjevima trgovačke politike austrijske vlade. I kao da sve to nije dosta ova politika je ovu našu zemlju zatvorila prema svim granicama susjednih zemalja, tako da je uprav izručena tudjincu na mjesto da prometu sa pograničnim susjedima na jefin način namiriva svoje potrebe. Ovom politikom Dalmacija je dovedena u stanje gdje nema više što da izgubi.

Radi ove politike ne krivimo nikoga. Ne krivimo ni Austriju, jer korist njezine trgovačke politike uprav je oprečna našim interesima i našim potrebam. Radi toga ona nije ni dužna obavirati se na nas, niti njoj može biti stalo jeli mi propadamo ili ne.

Ali što dopuštamo politici austrijske trgovine, to moramo zahtijevati i za se. Kako svak gleda svoju korist tako i mi Hrvati valja da gledamo svoju. Mi valja da nastojimo osloboditi se izrabljivanja. Valja da gledamo čim prije utječemo od posvemašnje pronosti.

Neostaje nam nego se ili izseliti ili zajedno sa svim drugim Hrvatima, raditi za sebe, a ne za interese bečke vlade. Moć, veličina, jednodušnost bečkog parlamenta nas se ne tiče, naša je dužnost gledati da mi budemo moćni veliki, jednodušni. Na taj način radit ćemo i za prave interese Dalmacije. Sve drugo je varka i obmana. Sve drugo čini da se kao roblje selimo sa ove grude naše zemlje i da se potucamo kao proprosijaci po svijetu.

Nami ne ostaje više ni što branit ni što uzveličavat, ostaje nam, ako smo ljudi, da trgamo verige koje naš narod sapinju. To su naši čarodni interesi, a sve drugo je robska rabota.

Naš mužki preparandij.

Činjenice, koje smo naveli u predjašnjem članku, jasno govore o bezuvjetnoj potrebi, da se ovome našem zavodu promieni mjesto. Mi smo ih izneli onako obćenito, u koliko se to daje obrazložiti u obsegu novinarskog članka, dok bi inače morali pisati nebrojene stuppe, da razsvietlimo svestrano ovu crnu tačku na polju narodne kulture. No, i ono malo što rekosmo, predovoljno je za svrhu ovih redaka, ako bar uspjemo, da na te činjenice svratimo pozornost onih, kojima je povjeren naš mužki preparandij. Ako oni misle za dobro ovog zavoda, ne će ni najmanje uzeti u obzir, što pišemo baš u ovom glasilu, nepoćudnom vladinim krugovima. Glavno je stvar, jezgra, a sva ostalo je za ljude razumne i zauzete za narodni boljak od sporedne važnosti. — Rekosmo oro, jer znamo da u ovo pitanje mogu vrlo uplivo da utječu i poslanici naroda, od kojih bi bilo veće vrijeme tražit, da ga urede na način, kako će narodu bit od prave koristi.

A da bude od prave koristi, treba ga rješiti odlučno, bez obzira na desno ili na lijevo, već jedino obzirom na one razloge, koje smo izneli, i radi kojih ono danas ne zadovoljava potrebama naroda.

Dokle god naš mužki preparandij bude obstojao u Arbanasima, dotle će uvijek bit na mjestu, gdje ne može da udovolji svojoj visokoj i plemenitoj zadaci. To je već neosporno, to već ne treba dokazivati.

A pošto je to zavod, koji zasieca u narodnu korist, u narodno dobro, nema tu izlike, koja bi mo-

gla opravdati nezauzimanje, e da se taj zavod iz Arbanasa premjesti.

Premjestiti ga se mora svakako; što prije to bude, bit će bolje i korisnije za cilju pokrajinn. Svako otznanje ne bi bilo drugo nego grieh proti narodu.

Kao da čujemo upit: a kamo ga onda smjestiti? Na toj upit odgovaramo: Danas ljudi sigurno bolje i dublje prodiru u stvari, danas bolje i dublje shvaćaju sve okolnosti, pa kad bi se samo došlo do odluke, da se preparandij iz Arbanasa premjesti, ta bi odluka već u sebi bila veliko dobro. Jednom to odlučno, razboritost i ljubav k narodu sama nas svjetlovala odlučujuće činbenice na valjani izbor drugog mjesta.

Nego, mi znamo za onu istinu: više očju više vidi. — Nas u ovome pitanju ne vodi nikakav posebn interes. To smo svojim pisanjem i za sva druga pitanja obće naravi bez sumnje dokazali. Najmanje nas pak može da zanese ili zasliepi tjesnogrudni kampanilizam. Nas nadahnjuje samo čuvstvo pravčnosti i misao na što bolje nastojanje za obćeniti boljak. Predvodjeni tim čuvstvom i tom mišlju naš pogled i nehotu u ovom pitanju pada na zanemareni i zaboravljeni Šibenik, koji je među našim gradovima nekakve teške sreće i na koga se gleda kao na krasnu djevojčicu, čiju ljepotu svak hvali, ali proti kojoj s nenavisti svak ulaže što može, samo da ne dočeka dan radosti svoje.

Kad bismo ovo osešno naše mišljenje htjeli poduprieti dokazima, onda ne bismo više bili u stanju da pišemo o našem mužkom preparandiju. Tu bi nam se tada otvorilo tako široko polje izdavanja i prikora, da bismo kasno, vrlo kasno mogli zavrišiti.

Mi se stoga za sada radje vraćamo na glavni predmet i bez bojazni, da nam se ista prigovori, tvrdimo i naglasujemo, da se muški preparandij u Arbanasima mora premjestiti u Šibenik. Tu tvrdnju opravdava i pravčnost i svrha prvog rodoljubnog nastojanja u pojedinim pitanjima obćeg narodnog interesa.

Tu tvrdnju opravdava osim toga i sve drugo, što se predpostavlja uspjehu takove institucije t.j. tvrdimo i naglasujemo, da bi muški preparandij u Šibeniku bio sa svakog pogleda na svom mjestu.

Prvo svega Šibenik je danas takovo mjesto, gdje se mladost pruža prigoda, da se upozna s njenim sistematskim razvitkom industrije, s nećim dakle, čim ne može da se u tolikoj mjeri upozna u nijednom drugom gradu pokrajine. Sa svih drugih pogleda Šibenik ni najmanje ne zaostaje za drugim dalmatinskim gradovima. — Geografski položaj Šibenika potpuno zadovoljava. On je nekako u centruma pokrajine, pa se i sa svojim zdravim podnebljem uvelike preporučuje.

Najzad, sve da i nema toga svega, bilo bi opet skroz očito i opravdano, da je Šibenik za mužki preparandij daleko zgodniji i bolji od Arbanasa.

Ali uza sve to ima i drugih razloga, koji vojuju za mužki preparandij u Šibeniku, a tu su baš oni glavni razlozi, koje spomenusmo u prvom članku i radi kojih taj zavod u Arbanasima ne može da uspijeva.

U Šibeniku ne bi trebao zavodu internat. U Šibeniku zavod bi imao pučku školu, vježbaonicu, koju bi pohađala djeca koja govore pravim narodnim jezikom, oko koje se ne bi gubilo vrijeme u izpravljaju log jezika, i koja su — u jednu rječ — daleko prikladnije za školu, što služi izvježbaonicom učiteljskim pripravnicima. — Za praktično poljodjelstvo našlo bi se tome zavodu u Šibeniku vrlo bolje i prikladnije zemljište, nego li je ono pred današnjim preparandijem u Arbanasima, od kojega učitelji, od kad postoji preparandij, nisu nikad imali onu korist za svoju poljodjelsku neobrazbu, kakovu od njih inače svak traži. Ovo bi bili glavni razlozi, a da ne spomenemo bezbroj sporednih, ali jednako dosta važnih, koji vojuju za premjestaj mužkog preparandija u Šibenik.

Šibenik, polazeć s napomenuto već progleda pravčnosti, nema danas nikakve srednje, nikakve strukovne škole. Sva nastojanja oko toga ostadoše bezuspješna. Nailazila su se svakojake izlike.

Za premjestaj mužkog preparandija u Šibenik morao bi biti svaki činbenik, svaki rodoljub. Svaka izlika u ovom pitanju značila bi dvoje: prvo, da se Šibeniku po što po to ne će da daje ništa, da je to dakle prkos, osveta ili nenavist; drugo, da malo tko

maru za naš učiteljski zavod, da mu je svejedno bilo tome zavodu dobro ili zlo, da mu je deveta, kakovo ćemo učiteljstvo u buduće imati.

A jer smo osvjedočeni, da su oni, koje je narod odlikovao svojim pouzdanjem svjestni o znamenitosti ovoga pitanja, mi eto i napisasmo ove redke, uvjereni, da nismo pisali u tutanj, i da će ovo pitanje oni iznieti što prije i što odlučnije na dnevni red.

Mi im želimo od svega sreća, da u tome uspiju!

Na koncu ćemo još nešto. Pitat će nas tko god: a u što upotrebiti zgradu, gdje je danas mužki preparandij, kad bi ga se premjestilo u Šibenik?

Mnogi će na ovo pitanje naći razne odgovore. Za nas postoji samo jedan. — Neka se ona zgrada opredeli velikoj filantropičnoj svrhi uzgoja gluhonemih. — Toj svrši oni bi odgovarala izvršno, a takav zavod bio bi u Dalmaciji bez sumnje potrebit.

Ponavljamo: U Arbanasima zavod za gluhonemne, a u Šibeniku zavod za učitelje, kojima je učiti i uzgajati izdancu naroda.

Pismo Uredništvu

(o zadatku lista).

Moram priznati, da me je baš razveselila viest, videći da je post tot discrimina rerum, uspjelo rodoljubima iz Šibenika nastaviti izdanjem „Hrvatske Rieči“.

Zaliti je u istinu, da im nije uspjelo tiskati ju u Šibeniku, gdje se s tolikih razloga

u mnoge mjestne potrebe i doprinio svojim muzevnim glasom, da se istim udovolji, kako to zahtijeva sve to veći napredak grada.

Ali, da se vaš list ograniči na prosti organ lokalnih interesa, pa makar da bi mu ta zadaća bila plemenita i korisna, ja se nikako nemogu s tom mišlju zadovoljiti. Nije to ni u dosad bio, dapače vaš list od svog prvog početka pa unapried, postepeno je vazda udešavao svoj pravac u političkom i gospodarskom djelovanju na zavod na način, da se je njegovo makar privremeno prekinuće baš obćenito žalilo. Čutila se je naime živa potreba jednog neodvisnog i vanstranačkog glasila; a kad je eto počeo na novo da izlazi, promišlio sam, da bi bila prava grehota takav list zapustiti. Do te ideje dovela su me osobito ova razmatranja.

Mi u Dalmaciji nemamo pravog vanstranačkog lista, a dosljedno ni neodvisnog. Svaki list pripada jednoj ili drugoj političkoj stranci, te naravski podvrgava se u svom djelovanju i sudjenju načelima i disciplini svoje stranke. Nu kao što nijedno ljudsko djelo, tako nijedna stranka na svijetu, pa ni u Dalmaciji, nije savršena ni u programu ni u sredstvima. I neobazirniće se na ono, što neprilicaju nijednoj od postojećih stranaka, ima u svakoj i takovih elemenata, koji nijesu sasvim zadovoljni sa radom ili pravcem svojih vođa u pojedinim slučajevima, pa bi htjeli do njihovo djelovanje podvrći javnoj ili stranačkoj kritici, dakako u dobroj namjeri, da samoj stvari pomognu.

Najpraktičnije sredstvo zato jesu novine sa zajamčenom uredničkom tajnom. Nego glasilu stranke neće bez odobrenja mnogo puta baš onih, čiji se rad osudjuje, uvrstiti te kritike, niti će se svagda onaj dotičnik izložiti sa takovim, uredničtvu nepoćudnim pisanjima.

Pisati u glasilu protivne stranke teško je, jer će ga najvjerojatnije dotično uredništvo odbiti kao nepouzdanu osobu, ili će ga primiti uz

uvjete, koji ga mogu pred vlastitom strankom poniziti i omraziti. Ne prestaje dakle drugo, nego da muči, ako hoće da ga se ne smatra od-padnikom stranke.

Na taj način mnoge lijepe ideje ostaju za-kopane, a nepristrana i objektivna kritika on-mogućena.

Da se tome doskoči ne ostaje nego učiti se vanstranačkom glasilu. Takav je dosad bio i vaš list, pa mislim, da bi udovolji najprejof potrebi, kad bi takvim i unapred ostao.

Nepristrano i neodvisno glasilu uživalo bi kod svih dobromislenih veliki ugled, kao što ga uživa slični listovi kod svakog kulturnog na-roda. A i naravno je, da ga uživaju, jer dok stranačka glasila imaju relativnu važnost, biva samo za svoje sumisljenike, vanstranačko glasilu pristupio je svakom čitatelju, na kojoj strani pripadao. U njem svatko nadje objektivnu kri-tiku, pa makar i vlastitog rada, a ta objektiv-nost ne ogručava ga poput strastvenih napad-ajava protivnih mu glasila, već ga dobro razpo-lačuje na zrelo promišljanje i ozbiljan rad.

Da se doprinese ostvarenju te ideje mislim, da bi bio najpodesniji uprav vaš list, u koliko su ga pokrenuli, — a i danas je pod njihovim okriljem — ljudi nesebičnog karaktera, prožeti ljubavlju za sve što je dobro i korisno domovini, obdareni liepim umnim sposobnostima, tako da bi uz ta njihova svojstva bio najbolje zajamčen ne samo obstanak, dali i uspjeh jednog vanstra-načkog i neodvisnog hrvatskog lista.

Ja sam potakao to pitanje u nali, da će taj list biti sklon mojim nazorima u toj stvari, a u namjeri, da vratim pozornost naše čitala-čke publike na iztaknutu potrebu. S.

Opazka Uredništva. Na ovaj članak ura-ženog našeg prijatelja mi ćemo se posebice osvrnuti.

Još o uzkracanju dozvole tiskarne u Šibeniku.

Poznata namjestništvina odluka, kojom bi od-bivena tražba za osnatak hrvatske tiskarne u Šibeniku izrazila je ogručenje i u našoj pokrajini i van nje. Nismo još našli niti na zlobnika, koji bi to ogruč-enje omalovažao, a niti na zlobnika, koji bi mu se čudio. A i kako bi?

Pitanje koncesije hrvatske tiskarne u Šibeniku, nije jednostavno pitanje kojeg privatnika u svrhu kakve špekulacije. Radi se samo o tom, da se u Ši-beniku omogući dalje izdavanje dvaju listova, da se to izdavanje osigura pred hirin pojedinaac i vlade. Tko zna prilike naše javne štampe zna da je to sva špekulacija izključena.

Kad je dakle namjestništvo odbilo tražbu ši-benskih Hrvata, ono je počinilo nješto što je proti svakom pojmu o slobodi štampe u ustavnoj državi.

Kad se pak zna da u Šibeniku ne postoji ni-jedna tiskarna, kad se zna da postoji jedna *koncesija*, koja ne može udovoljiti zahtjevima onaka, onda je odluka namjestništva nješto monstruozna, jer se ista odluka poziva na podatke *neistinite*. Ista odluka pače uzimlje u zaštitu tu neobstojeću tiskarnu prem je po obrtnom zakonu ustanovljeno, što bi nadležna obrtna vlast morala učiniti. Ali ona svega toga ne može i nesmiđe da čini, jer se sama odluka nebi mogla po-zivati na neistinite podatke.

Obrtna vlast zna, da se u obstojećoj tiskarni ne može tiskati nijedan list. Ne samo nego obrtna vlast zna da ni trgovački šibenski zavodi ne mogu tiskati ništa što je malo većega formata. Obrtna vlast zna nadalje, da stroj koji je tiskao „Hrvatsku Rieč“ i „Učiteljski Glas“ nije vlastništvo nijedne ti-skarnе, nego je privatno vlastništvo šibenskih rodo-ljuba, koji nemaju koncesije i kojima se neće da dade koncesija.

Obrtna vlast zna po svemu ovomu da u Šibe-niku u pogledu tiskarne postoji stanje, koje se proti izričitim propisim obrtnog zakona, pa ipak vlada ne samo podržava ovo stanje, nego dapače na njemu ona temelji onu svoju odluku, u kojoj se nečuvenom simonosti tvrdi, da je u Šibeniku sa postojećim ti-skarnam udovoljeno potrebi pačanstva.

Ova nečuvena uredu, ovo nečuveno neistinito prikazivanje obstojećih faktičnih prilika plod je pro-tuhratske mrinje gosp. Madiraza c. k. poglavara u hrvatskom gradu Šibeniku. Ovaj gospodin drži da

težak ne smije čitati, on se uz to i ne obazire na prosvjetljenu ruku u Šibeku, ni na razvikat trgovine i obrta, ni na javne ustanove.

Ali mislimo da ni ovog posve nespošobnog člo-novnika nije sama mrinja vodila. Njemu je u čje-novnoj plitčini bilo do toga da zakrene vratom dvama hrvatskim listovima, da spriči slobodni izražaj misli, da uguši svaki slobodni napredak i razvikat prosvjete i sviesti u našem gradu i njegovoj okolini.

Gospodin koji je imao te niske ciljeve pred očima, nije mogao drugačije postupati nego je po-stupao, pa nije ni zazirao od sredstava njega posve dostojnih.

Kakva su ta sredstva bila govorit ćemo još, a sada napominjemo da ogračenost koja vlada u našem gradu i u pokrajini proti odluci namjestništva nije plod naše molbe nego bezrazložne samovolje i mrinje, koja vlada proti nami Hrvatima.

Sa milanske izložbe.

Na širokom se prostoru izložbe svud naokolo dižu, kao bijeli vilinski dvorovi, razni paviljoni, svi-ju mogućih slogova. Ovdje je proleđe čisto grčko (palaca arhitekture), tamo je strogo gotičko, drugo-gdje čak moreško. Neke su zgrade sa svojim širokim stubama, visokim svodovima i stopovima mješanjia različitih slogova, da im ne možeš doći kraju, ali je ipak cjelina umjetnička i oku prijatna. Sve je tu hra-move, posvećene ljudskom radu, podigla ruka čovje-čjeća svojom čarobnom moći kroz vrlo malo vre-mena, da ih do malo opet uništi i sruši.

Osobito je liepa belgijska palača u fiaminčkom slogu dielo graditelja Vaesa; te paviljon graca Mi-lana po uzoru municipalno palače, paviljon francuske dekoracije umjetnosti, palača automobilizma i cikliz-ma, krasni „Salone dei Festeggiamenti“. Liep je i glavni ulaz izložbe sa galerijom ribarstva na jednoj i retrospektivnom izložbom prevoznih sredstava na drugoj strani, a u sredini sa dvostrukim galerijam simplanskog tunela, u veličini i obliku potpuno slič-nom onaj u Monte Leone.

Medju manjim zgradama osobito je dražestan paviljon Maroka. Onaj Bugarske nije još dogotavljen. Ne manjka na izložbi ni ekzotičnog djela. Blizu se austrijskog odjela na ograđenom zemljištu nalazi a-binsko selo, sa svojim niskim kolibama, sa svojim stanovima, zebra, kamelima, nojevima i žirafama. Pred znatljeljm občinstvom izvadjaju abisinci na brzim konjima svoje junačke igre i plesove, monoto-nim se pjevanjem po svoju mole boga. Gleda ih Pa-ljanaac radoznatim okom punim sjećanja.

Nešto podalje evo nas usred Egipta. Sagra-đena je ovaj obelisk, koji je u jednom uglu. Na sva četiri svojih malešinih niskim duncanima arapski trgovci nudjaju na prodaju za skupe novce svoje zlatne ve-zove; tu igraju arapski plesači, pije se crna kava, u kući se razliaga arapsko pjevanje, ali ti željno oko zaludno naokolo traži hoće li sokakom praći koja turska bula, omotana lica i svetlih crnih zjenica.

Odnah u blizini imaš crnačko selo iz Nubije, na daleko se čuje tujanj bubnjeva, kad u po-vozni muzički, zenskadjia i djeca obilaze izložbom, da privuku što više posjetitelja, jer naravno svuda se plaća ulaznina napose.

Sviet se najviše kupi u palači francuske deko-racione umjetnosti. Ima i za što. U jednoj prostra-nanoj sali, nakičenoj i razsvjetljenoj kao knji, pleana dvorana, poredano sijaset najukusnijih školskih oprava, na svakoj je ime krojača, koji je stvorio to rekem-djelo valeta. Koja napast za ženski svijet! Izloženo je tu razno pokućstvo, sve različite rine radnje, u kojima je francuska industrija radić fine ukusa u-uvijek ostala bez takmaka prva.

Ponosita je Germanija izložila svoje proizvode u području trgovačke i ratne mornarice. Nazad ne mnogo godina skoro bez materinice, sada može da se mjeri s Englezkom. Ova posljednja medju ostalo-me izložila je svoje velike ratne topove, i ostale smrtonosne alate svojih ubojitih gjejmaja, koje plave po svim morima svijeta. Nek ne bude zla i nami kad će se ove dvije sile ugledati! Pitomija je izlož-ba ratarstva i vrlarstva na zapadnoj strani u Piazza d'armi; strojeva je svakojakih i za svrke potrebe, ali je malo u njoj svijeta, valjda zato što nije zani-mivo se šire občinstvo.

Setajuci od zgrade do zgrade umora se oko, a još više noge. Spremljeni slovni mnogobrojnih gostiona gdje se toči koje hoćeš pivo, koje hoćeš vino, pru-žaju ti ugodno odmaranje.

Električnom željeznicom za malo časova pre-laziš sa Piazza d'armi u Parco. Tu je, može se reći, skupljen zabavni dio izložbe. Po sjemastim stazama cijeli je dan vrlo anizairana šetnja. U večer je cijeli Parco ukusno razsvjetljen. Vrte se kazaseti, igraju glazbe. Ako te volja, možeš u jednom paviljonu za samo jedan franak imati iluziju da putuješ po sjevernom stožeru, ili ako ti je draže penji se na visoki gvoz-deni toranj, s kojega ti puče pogled sve do snježnih Alpa. A na kraju umoren od dugog hodanja spusti se, gdje te zvukovi orkestre pozivlju, da se u debelom

hladu okrijepiš u pivovari „Alla foresta nera“ do-brom časom piva, kojom te dvore crnooke Mileno-žice odjevene u njemačkoj nošnji.

Pismo iz Zagreba.

Zagreb, 14 lipnja.

Post lot discrimina revum imamo novu vladu. Kažem imamo, jer predloži koalicije glede osoba primljeni su, te se svaki čas očekuje previšnja odluka. Odjelnim predstojnikom za unutarnje poslove postaje bivši veliki župan modrućko-riječki dr. Vladimir pl. Nikolić; za bogostvoje i nastavu dr. Milan Roje, od-vjetnik u Bjelovaru, a za pravosuđe dr. Badaj od-vjetnik u Zemunu. Kao osobe, novi predstojnici, ili, kako ih „Hrvatska“ zove, hrvatski ministri uživaju obće simpatije. Glede političkih načela njihovih mo-že se reći toliko, da su dr. Roje i dr. Badaj bili u re-zolvima oporbe kao članovi hrvatske stranke prava, pače prvi je zadnjih saborskih izbora bio službeni kandidat koalicije za kotar bjelovarski. O Nikoliću je malo teže izreći sud, kad se zna da je za doba Kluenovo pokrivaio jedno od najviših služba. Mislim, da je dosta značajno, što su se za njegov izbor u Ogulinu zauzeli i Starčevićanci, sasvim tim što im se je on za gradskih izbora u Zagrebu 1904 silno zamjerio. U svojoj mladosti slovio je kao pravoslavin Hrvat i pravaš, pače je bio predsjednikom hrv. ak. društva „Veletit“ u Insubru. U zadnje doba nagin-jao je srbstvu, „Hrvatska“ veli o njemu, da je in-karnacija ideje, da su Hrvati i Srbi jedan narod. Njegova djeca su Hrvati; to kažen samo uzgredice, a ne ču da ista izvodim iz one: „voeka ne pada daleko od stabla“. Glede svojstava novih predstojnika kao upravnika javnost goji opravdane nade, da će naša uprava krenuti zdravim narodnim i slobodno-mnim smjerom. Nade su opravdane još i s razloga, što će se od sada vladati i kod nas bar kako-tako parlamentarno: po punkcijama utanačenim izmedju krunе, koalicije i ministra predsjednika dade će biti odgovorna saboru, a direktiva u vladavini davati će joj hrvatska delegacija na zajedničkom saboru.

Hrvatski parlament — sad ćemo moći tako ga nazivati — sastaje se koncem ovoga mjeseca, da razpravi neke najprešnje zakonske osnove kao o uz-pozavi porote u tiskovnim deliktima, o čistoci izbo-ra itd, i da na kraljev reskript odgovori adresom. Adresa će biti najskakljivije pitanje, jer će se tu iz-kušati solidarnost koalirane oporbe i Starčevićanaca. Čini se, da će prevladati mnjenje da državopravna pitanja, glede kojih postoje različita mnjenja, izo-stanu.

Prije nego se sastane sabor, obaviti će se naknadni izbor u Koprivnici, Bjelovaru, Valpovu, Glini, Varaždinu, Novom Mestu i Sv. Ivanu Žabno. Može se nekom sigurnošću reći, da će u prvih pet kotara prodići resolucioša, a u zadnja dva Starčevićanci i to od resolucioša: dr. Banjavčić (Koprivnica), dr. Roje (Bjelovar), dr. Lorković ili dr. Neuman (Valpovo), Supilo (Glina), dr. Vrbanić (Varaždin); od Starčevićanac dr. Bošnjak (Sv. Iv. Žabno) i dr. Horvat (Novimorof).

Demonstracije u Beču protiv ugarsko-hrvatske delegacije dojmiše se ovdje silno. Primljen je oduševljenjem zaključak, da se na zgradi ugarskog mi-nistarstva, gdje naše delegacije zasiedaju, izvjesu u-garska i hrvatska zastava, te se napeto očekuje, što li će bečani, kad te zastave zalepsaju. Očekivalo se je, da će hrvatski, srbski i slovenski zastupnici u Be-ču nakon događaja od nedjelje ustati u obranu hr-vatske državne individualnosti. U obće kritizira se držanje većine časih zastupnika u Beču, jer kao da su zaboravili na državopravnu izjavu, koju daju pri nastupu u bečki parlament, i da je njihovo sredi-šte Zagreb, ne Beč.

PO SVIETU.

Delegacije austrijska i ugarska viećaju ovih dana u Beču. Nakon toliko vremena sastale se napokon na redoviti rad, koji je, kako je poznato, bio osujećen kroz cijelo trajanje ugarske krize. Ministar Goluchovski iznio je već svoj expōs, koji ne sadrži ništa osobita. Običan je bio i priostelni govor, kojim su delegacije inauguri-rane, jer nije odkrio ništa, što ne bi inače od prijte poznato bilo. — Razprave vrotnih deputa-cija imale bi započeti tekar u drugoj polovici mjeseca. Ugarska kvotna deputacija dala na 19. ov. mj. posebnu sjednicu u Budimpešti, da se spoz-razumi glede svog djelovanja. Još se ne zna stalno, ali je sva prilika, da će to djelovanje započeti izradjivanjem nuncija sa ugarske strane.

Hrvatska delegacija na ugarskom saboru zaključila je, da Hrvati izabrani u ugarsku dele-gaciju moraju podrći oštroj kritici balkansku politiku grofa Goluchovskoga. U tome pridruži-će se im i hrvatski delegati u austrijskoj delegaciji. Jednako morat će oni uzeti u pretros upravu Bosne i Hercegovine i zatražiti za ove zemlje ustavne slobodine. U vojničkim stvarima dele-

girci će zaiskati, da se štaje hrvatski jezik u vojničkim područjima 13. tiela. — Jedan dio hrvatskih zastupnika na ugarskom saboru porudi-će, da pri budućem izboru predsjedništva bude u istome i jedan Hrvat, te da budu namjesteni i hrvatski stenografii.

Ovoga puta u Beču, na zgradi, u kojoj vieća ugarska delegacija, vije se uz magjarsku i hrvatska zastava.

Niemci i Magjari. Usled nastale Austro-Ugarske krize u pitanju carinske tarife, o ko-jemu smo u prošlome broju govorili, njemački je bies proti Magjarima silno uzvikpio i nije se mogao obuzdati. Prokipio je baš za prvih dana viećanja delegacija, te je članovima ugarske dele-gacije, a naročito magjarskim ministrima pri-redjona bila ljuta demonstracija. Demonstranti su došli pod zgradlu ugar-delegacije, noseći sliku Franje Kósuta, kojemu je oko vrata bilo ovijeno uze, i vičući proti magjarima. Demonstraciju su izveli ponajviše krsćanski soćjaliste. Ovaj izkaz izazvao je opravdano ogračenje na magjarskoj strani. Magjari su oštro proti tome prosvjedovali, a vladini krugovi austrijski, dapače i sam vla-dar požurili se, da Magjarima dadu potpunu za-dovoljstvinu.

S velikim se negodavanjem konstatiralo dr-zanje gradskog bečkog načelnika Dr. Luegera u ovoj prigodi. Bečka „Neue frei Presse“ ista po-kućkula je Luegera, što nije nigdje dao izraza svome neodobranju tih demonstracija, jer da su uvriedile Beč, koji je uvijek bio na dobru glaslu radi svog gospodarstva.

Car Vilim njemački bio je u Beču i već se vratio svojoj kući. U Schönbrunnu boravio je kod austrijskog vladara, gdje su se obioja nje-ko ostantativno potrudili, da prizovnu u novi bar trenutačni život razliknami trojni savez. Iz-medju njih i talijanskog kralja izmjenjenu su brz-ojavni pozdravi. Vladari na sastanku sjeli se i o ovu putu svojih vjernih, te podielili mnoštvo orđena i kolijana. — Na razstanku su se srda-čno pozdravili i tri put izljubili. — Jesu li ti cjelovi jamstvo budućeg mira u Europi ili potvrda kakvih tajnih ugovljenih planova vidjet će se u nedalekoj budućnosti.

Atentat u Madridu. Još se po evropskoj štampi čuju odjeci nemilog događaja od 31. svibnja. Sve ilustrovane novine pozurile se, da nam proloče u svim detaljima slike, ulice i nje-sta, gdje je na mlade žaručnike toga dana ba-čena bomba. — Sad se ponovno čitaju u no-vinama članci o anarhistima i doznaje se za namjere raznih vlada, da se proti njima povode akcija i stvore zakoni proti širenju anarhizma. To se opazilo uvijek izva svakog atentata, ne pos-lie malo vremena, kad je atentat nekako presao u zaborav, zaboravile se i sve namjere i nitko više ne bi pisao o anarhistima. A oni su međtu dađje tjerali tajno svoju, da na navratke opet iznenade sviet. Oni će ga iznenadivati i nadalje, jer sve vlade kao da su proti njima nemoćne. Španjolska kraljica obznanila je papu Pija X, da će sobu iz koje je na žaručnike ba-čena bomba, pretvoriti u kapelu u znak zahval-nosti za čudnovato njihovo oslobodjenje. Papa je to pristao.

Državna Duma u Rusiji odlikuje se sve to više svojim odlučnim, muzevim radom. Ra-zna politička pitanja u evropskoj politici odra-čuju nekako pozornost javnosti sa ovog mladog parlamenta, koji postoji tek od mjesec dana, i u kojemu je zaintačena krjepka, ostra borba na-rodnih predstavnika proti vladi i vladinim mi-nistrima. Odpor vlade protiv Dume još je uvijek jak, ali Duma je jača, ja na strani prava i pravice. Pred tom jakosti morat će najzad vlada da popusti, jer inače moglo bi se vrlo lako de-siti, da se Duma proglasi konstitutantom, a onda bi veliki, sudbonosni događaji bili opet u Ru-siji na dnevnom redu.

Pri tim događajima vlada bi sigurno zo-prosila. Ona to predvidja, pa mora da Dumu u-dovolji. Medjutu ministar Gorenikin mora odst-upati. Na njegovo mjesto rek bi da dolazi Svja-topluk Mirski i to po želji iste Dume.

Ministarstvo Giolitti u Italiji prikazat će se ovih dana parlamentu. Sada se radi oko ime-novanja državnih tajnika. Hoće li ovo ministar-stvo biti bolje sreće od Fortisova i Sonnino-va ne znamo; svakako je jasno, da je i u Italiji danas težak položaj budkojeg ministarstva. Stranke u parlamentu tako su grupirane, da vlada na jednu stalnu većinu ne može nikad računati. To se je najbolje vidjelo pred padom Sonnina, gdje je nezamto pitanje hoće li jedna ili druga stvar doći prije na dnevni red pronzokovalo demisiju ministarstva. —

Izmedju Srbije i Englezke uzpostavljeni su diplomatski odnošaji, iza kako je zavjereničko

putanje rješeno poznatim unirovljenjem castnika, koji su imali udjela u hrvatskoj uroti proti posljednjim Obrancovima. Kralj Petar najavio je svoje putovanje u inozemstvo, na kojemu će pogledati razne vladarske dvorove u Evropi.

Sredi će sudjelovati krunisanju norveškog kralja Hakona VII. Ni švedski kralj Oskar ne će bit prisutan, jer da on ne bi mogao gladati, kako se kruna, koju je on do nedavna nosio, polaze na glavu drugoga.

Grčko-rumunjski spor u posljednje doba ponovno se je zaostrio.

NAŠI DOPISI.

Milna, svrhom lipnja.

Buhac. — Ovdje je buhač već oberen i gotov za rigovinu. Ovo mjesto ga je učinilo mnogo manje od proš. godine, tako da jedva će biti oko 150 kvintala, dočim prošle godine preko 250. Vrsti je sasvim izrastla, te kome treba, može se potporučiti ovamo. Imat će pravu i nemješanu i dobro poznatu vrst „Milna“.

Blagajna. — Seoska Blagajna baš krasno napreduje, radi čega ide hvala u prvom redu revnome tajniku iste, koji ne žali ni vremena ni truda, da bude sve u redu. Žaliti je da se je u Upravu ove uvukao neki hirovitijski Š, koji je već počeo da sije razdorku, i nekako hoće biti absolutni gospodar ove ustanove i da mu ova bude jedno sredstvo za osobne osvete i hirove, što je otvoreno pokazao pri zadnjoj naručbi brašna Blagajne. Ovakvo nještvo Blagajna je potrebita kao ozelbu žarka sunca, i u istoj ne smije da bude nesloge ni osveta već reda i rada, a smutljivce i samovoljce treba iztrjebiti bez obzira, kako to čine i druge Blagajne. Blagajna je jedina koja može podignuti ovo nještvo, koja može zapriječiti emigraciju i drugo, za to treba da ova ustanova napreduje i cvate, i da svi uložimo svoje sile za istu, držeći se uztrajnosti i rada, a kloneći se smutnje.

Skopča. — Ovdje je strašna skupoća, meso koje nije za ljude po 60—70 novčića kg, riba najgora vrst 30—40, a od goveda 60—90 novč. Barem skupoći ribe obična bi mogla stati na kraj, ali na žalost malo pažnje posvećuje ovome, što nas upravo boli.

Porez. — Ovih dana nas je pohodio porezni rubac, i na takav način je postupao pri utjerivanju poreza, da je to nemoguće opisati. Kod njega nije drugo, nego toliko je, plati drugdje ne samo plje-nim nego i većem odmah zapljenjeno. Ima nekih ovdje u mjestu, koji imaju da plate više hiljada kruna poreza, što danas obična nosi na svojim leđima od više godina, a bješan težak, ako ima dati 2—3 kr. nosi mu se do najmanjeg predmeta, kako je gledao i progovorio na godišnjoj občinskoj sjednici jedan viećnik, predlagajući, da se ili utjeruju ove hiljade kruna ili da ih se barem prekriži, nek se ne računa na iste, ali njegov je predlog ostao osamljen. Obična je od grla u dugu, troškovi ove godine su mnogo viši, dakle morao bi prestat taj prokleti protekcionizam i obzir, i imalo bi se nastojati oko utjerivanja dugova! Do vidjenja!
„Iustus“.

Makarska, 11 lipnja 1906.

Jutros je došao u Makarsku, c. k. namjestnik dalmatinski Niko Nardelli.

Doček je bio podupno službeno; bez pucanja, glazbe i bez ikakova klicanja. — Hrvatska druživa neizvjesne zastave, već samo talijanski „Casino“, koji pravije mogao bi se zvati i „Beamten Verein“. Činovnici, po zapoviedi, izvjesili su sagove na svoje stanove, a uz njih nekoliko građana, koji malo, ili ni malo drže do ovoga narodnoga ponosa. U 3 sata poslje pod. na već je bio odputovao, odprućen od samih činovnika.

Uz Šibenik, eto Makarske, koje se i ovom prigodom, pri službenom putovanju g. namjestnika, znala naći na visini narodnoga ponosa.

V I E S T I.

K rudarskom pokretu u Dalmaciji. U posljednje vrijeme učinjena su na dalmatinskoj strani Velibit vaareno zanimiva geološka potraživanja. Na temelji proučavanja predmievaju vrstni strukovnici, da se ondje nalaze produktivne naslage kame-noga ugljena, a kako se drži, dapače u zaista najboljoj vrsti. Dotična potraživanja zadobila su i konkretni oblik te se je u svrhu eksploatairanja osnovalo nedavno u Zadru revno rudarsko ortacstvo pod imenom „Velibit“. Družtvu ovom pripadaju neke veoma bogatne ličnosti iz Dalmacije, koje po svom zvanju i značaju pružaju jamstvo, da će se ovo rudarsko istraživanje realno i čestito provodjati na korist Dalmacije. Tehnička uprava ovog poduzeća povjerena o

odličnom Dioničkom društvu za rudarstvo i vrtanje u Zagrebu, prvom svoje vrsti na slavenskom jugu. — P. 6.

Smotra Dalmatinska organ c. k. vlade u svom uvodnom članku od 2 o. m. piše: „Ugarskom ministru predsjedniku Dr. Wekerlu poslao je za rukom da uvjeri o tom Cesara, da njegov predlog, dok odgovara željana ugarske neodvisne stranke i njezinu tu-maćenju Szellova zakona, ne dira u austrijske interese. U tom je uvjerenju Vladar odlučio proti austrijskoj vladi, koja se je s toga povukla.“

Ovo donosimo, jer smo uvjereni da nijedan vladin list na svijetu ne piše ovako sa malo poštovanja o svom vladaru.

„M. Jedinstvo.“ Ovaj list kaže da smo bez ikakvog povoda ustali na njega, kao da se ne sjeća što je jučer pisao proglašujući da je Šibenik ostao osamljen. Kad smo mu odgovorili, kako je sa svojim gospodarima zaslužio, tuži se. Ali polagano, klikin barometre, poznamo se. Mi nismo ničijeg organ, ni obćine, ni zastupnika, ni koje stranke. List smo nezavisan i kao takav promatramo sve naše javne stvari, pa tako ćemo raditi i u buduću. Ako mi promatramo, to činimo u granicama objektivne kritike, neobaziruć se ni na načelnike ni na zastupnike. Što vidimo da je loše kudimo. A ako je nekim ter njem-kim potrebno da na račun *prosjaka*, našeg puka, hal-labuće i prečerajavu to smatramo dužnošću kuditi. Ako je nekima do toga da prosjaka vode u prazne parade nami je to gujusno i kao ljudima i kao članovima izmucenog naroda.

Što mi pišemo, to je naše uvjerenje, koje ne žrtvujemo nikomu na svijetu. Radimo kako smo osvjedočeni da je najbolje, a ne „radikalismo“, ne „vodimo politiku duplih karata“, jer to prepuštamo gospodarima „M. Jedinstva“.

Pripadali mi kojimudraga stranci, kažemo, da je svaka stranka ili klub, gdje ne bi bilo mjesta kritički slična *kanorri* i ne zdravoj organizaciji jednog diela naroda. „M. Jedinstvo“ je organ takovog bolnestog udruženja.

Prinamio iz Boina U splitskoj „Slobodi“ ima dopis naperen proti gosp. A. Ratiću glede slabog vina, kojim da on obiskrljuje zadarsko bolnicu. To ne odgovara istini, jer bolnicu obiskrljuje posve zdravim vinom bolska vinarska zadruza, ustanova koja je po sobi veoma potrebita i pohvalna. Ob svemu obširnije drugi put.

Podjela izbornih kotara. Prema odnosnoj izbornoj reformi, o sveobćep pravu glasa, kako je poznato, vlada je bila podložila takovu podjelu koja bi bila veoma pogibeljna i s kojom nije bio nitko zadovoljan. Poznata osnova zemaljs. odbora, koja takodjer nije zadovoljavala, zabačena je. Ni jedna ni druga ova osnova nije uzimala u obzir geografsku razdiobu zemlje ni mjestae prilike raznih kotara, pa naša javnost nije s njima bila zadovoljna.

Kako doznajemo izražena je od gosp. Ratića i od zemaljskog odbora usvojena nova osnova koja će, u koliko smo ju proučili, zadovoljavati našu javnost, jer računa odnosno i odgovara svim potrebam jedne pravde i naravske izborne osnove.

Ova osnova ja bila već velikom većinom glasa prihvaćena u odboru za izbornu reformu carevinskog vieća.

Hrvati akademici iz Dalmacije u Beču, sakupljeni dne 5. lipnja 1906 stvorise sljedeću resolu-ciju, koju molimo da uvrstite u Vaš cijenjeni list: Hrvatska akademika omladina iz Dalmacije, sakupljena dne 5. lipnja 1906 u Beču, najodlučnije osudjuje sjajne i svećane dočke priredjene dolaskom c. k. namjestnika Nardellia, koji i ako domaći sin, nije se sjegurno dovino namjestničke česti prekomjernom ljubavlju za svoj narod.

Zalji nadalje one narodne oca, koji su se u skrupuloznoj dužnosti natjecali tko da se dublje pokloni predstavniku bečke vlade. Odobrava podupno postupak Šibeničke obćine, koja je jedina svijetlim primjerom, bez bakljada, zastava i glazbe, pokazala i dokazala koliko drži do naše najnovije politike, i inauguirane riješkom resolu-cijom.

Za hrvatsku akademsku omladinu
Beč, 12 lipnja 1906.

Miljenko Strmić.

Novi sablaznivi pojavi. U utok je stigla u Zadar neka deputacija seljana Vrtnja-Bilice obćine šibenske, koja je bila na Zemaljs. Odbor i Namjest-nstvu. Ista je tražila, da se među seljane poraz-dieli ona svota novca, što će obćina šibenska tobože utjerati od društva za proizvodnju acetilene a to u ime naknade za dozvolu namještanja stupova elek-tričnih žica. U tom smislu su prikazali ovim vlasti-ma po jednu molbenicu. Dok ne znamo, što im je bilo odgovoreno na namjestništvo, doznajemo da je na Zemaljs. Odboru prisj. Dr. Dulibić primio depu-taciju i preslušao odnosne želje, te im razumao, kako se takav njihov zahtjev koji sa zakonom, jer kad bi se isto utjeralo, da bi to moralo uljesti u obćinsku blagajnu na korist dotičnog omlomka, ali da se to ne bi smjelo dieliti među seljane, kako se traži.

Pri tome je deputacija spomenula, kako je bila napućena od šibenskog c. k. Poglavarstva, neka u-činii ovaj korak.

Napominju da je ovo drugi slučaj, što se na poglavarstvu šibenskom uoka neuke seljane na tako nerazložite i nezakonite zahtjeve. Biva prvi put Lozovačane a sada Bilicičane.

Mi mislimo da bi bila dužnost ljudi na c. k. Poglavarstvu, neke upućivat na zakonitost i na razbor, a ne poticati da se muče, troše, dangube i uzrujava sebe i druge seljane.

Ovoliko za sada, a u buduću ćemo budno pa-ziti na ovake sablaznive pojave.

Zanimiva odluka. Ima neko doba da se u Skradinu događaju stvari, koje bi mogle dati povoda našem zakonodavstvu da udari novim pravcem. Zaključkom 1 lipnja 1906 br. U 196/6 c. k. kotarskog suda u Skradinu bio je netko osuđen na K 50 globe što su njegova izvedenja u prizivu proti osudi bila propuna neumjernih i bezmislenih stavaka (ne kaže se kojih), a to u smislu § 236 K. P. i § 86 G. P.

Ovo je za pravnike zanimivo, jer sudac primjenjuje § 236 kaznenog postupnika na samu stran-ku, dočim ta je ustanova samo za odvjetnika i u obće zastupatelje stranaka. Nego da zaključak bude epohalan sudac u kaznenom postupku primjenjuje u-stanove građanskog postupnika.

Namete se pitanje što u ovom slučaju više bramlje: pravica ili sudac?

Jezik činovnika. Poglavarstvo šalje poziv na službene posade u njemačkom jeziku. Šibenskom po-glavarstvu hoće se uz to i rugarati. Ono šalje poziv najprije na talijanski. Činovnici podpišu; ali onda da to nevalja, pa šalje ponovni njemački pozivi i zah-tiera ponovni podpis. O hrvatskom jeziku nema go-vora. Tako isto i u Zadru C. K. Namjestništvo pod upravom domaćeg sina šalje na činovnike, pa i sud-bene, samo njemačke pozive. Ne zaudemo jesu li čin-ovnici dužni takove njemačke pozive primiti i pod-pisivati!

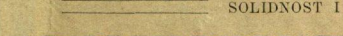
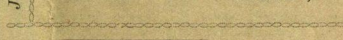
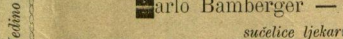
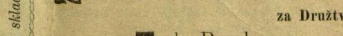
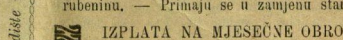
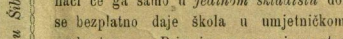
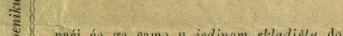
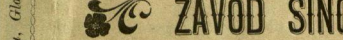
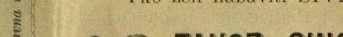
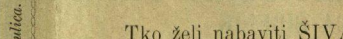
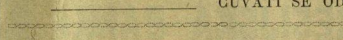
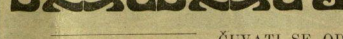
U Drnišu neki dan je nemilo postradala Iva-nička Jusić. Idući putem susrela nečije konje, koji se baš u taj mah preplaši. Ona ustravljena pala na tle i udarila i zatijekom u oštar kamen, a medjutje je i isti konj udario kopitom po tielu. Prenesena je i u Ši-benik u pokrajinski bolnicu, gdje leži u opasnosti života.

Čedomorstvo u Žirjima. Pred par dana bila je dovedena u mjestne tamnice njeka Fortanata Da-bov osumljena da je rodila i svoj porod nistila. Ličenići su našli da je u istinu rodila i da je to mo-ralo biti zrelo diete. Nakon dva dana našlo se diete u moru. Diete je bilo podupno razvijeno. Uzrok o ovom nedjelju jest, što je Fortanata Dabov htjela na ovaj način sakriti svoju sramotu. Njezin muž je na-ime u vojnici od preko godine i po.

Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik
PETAR PILIĆ.
Tisak: „Katoličke Hrvatske Tiskarne“.

Tražim javorova lišća u velikim ko-likoćama. Tko ima i želi prodati neka pošalje odmah uzorke i oz-naku ciene na mene.
Marko Ilijadica-Bapo — Šibenik.

Banea Commerciale Triestina

prima:

Uložke u Krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz 2³/₄%
" " " 15 " " 3³/₄%
" " " 30 " " 4¹/₂%

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. fytim (sterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2³/₄%
" " " 30 " " 2¹/₂%
" " " 3 " " 3³/₄%

NB. Za uložne listove sada u toku, novi ka-matnik ulazi u kriepot 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na doznosioca sa skadenom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1¹/₂%.

Banko Živo i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicila svojih korentista bez ika-kvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3¹/₂%.

Otvara tekuće račune u raznim vrijednostama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izriebanih vrijednostnih pa-pira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlshad, Cervignano, Cormons, Cernovien, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Gorien, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, La-rov, Linz, Olomuc, Pilsen, Poln, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Teplitz, Troppau, Warsdorf, Bečko-Novomjesto i druge glavne gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se *kupnjom i prodajom deviza, valuta i javnih papira.*

Otvara *kredite uz tovarne dokumente* u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

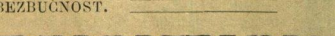
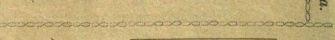
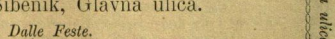
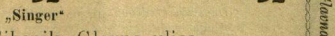
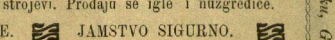
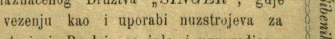
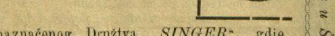
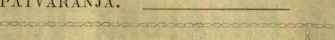
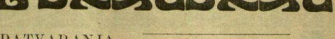
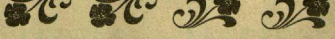
Daje *predjmovce na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente* uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje *jamećevinu za carine* skladišta Kontranja (Confirungs-Lager).

Preuzimanje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garan-ciju proti kojoj mu drago pogibelji prozale i otre-ri kojih je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz poroljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguruje vrijednote proti gubitcim sriebanja.
BANCA COMMERCIALE TRIESTINA.

ČUVATI SE OD PATVARANJA.

Tko želi nabaviti ŠIVAČI STROJ

ZAVOD SINGERA

naći će ga samo u *jinom skladištu* dolinaznačenog Društva „SINGER“, gdje se bezplatno daje škola u umjetničkom vezenju kao i uporabi muzstrojeva za rubenju. — Primaju se u zamjenu stari strojevi. Prodaju se igle i nuzgredice.

IZPLATA NA MJESEČNE OBROKE. JAMSTVO SIGURNO.

za Društvo „Singer“

Marlo Bamberger — Šibenik, Glavna ulica.
sucelice ljekarni Dalle Feste.

SOLIDNOST I BEZBUČNOST.

Jedino skladište u Šibeniku. Glavna ulica.

Jedino skladište u Šibeniku. Glavna ulica.

LOZE

dalmatinske, navrute na ameri-
knoj podlozi, pripravlja za jesen g.
1906. za okušeno područje

**PEČENKO I DRUG
Komen - Primorsko.**

Cienu su:

Navrtci na rupestris monticola 1000 km. K 120
" " aramom > rupestris h. 1 " " " 140
" " riparia > rupestris " " " 140

Naručbe primaju se do 31. sie-
čnja g. 1906. Sa naručebom zah-
tjeva se 20% kapare.

Tko želi baš svoju lozu, može po-
slati poštom mladice srednje debljine.

Ne čitati

samo, već **kušati se mora**

davno prokušani medicinski

Steckenpferd Sapun

od ljljanova mlika

od BERGMANNA i druga, Draždjan i
Tetschen na/L. od prije poznat pod
imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od ljljanova mlika

da se lice oslobodi od sunčanih pjegica, da
zadobije bijel ten i njezinu boju

Predplatne komad 80 para

u Drogeriji VINKA VUČIĆA, Šibenik.

Società anonima per l'utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia.

DIONIČKA GLAVNICA K 8000.000

Sjedište u TRSTU.

Radnja u ŠIBENIKU.

PRIMISSIMA

CALCIUM CARBID

KOD KUPNJE 100 KILOGRAMA STOJI Kr. 26 franko Šibenik

netto težina (ne brutto za netto)

Novac se šalje unaprijed ili uz pouzecu

Za velike količine popust uz pogodbu.

PREDSTAVNIK I SKLADIŠTAR
FAUSTO INCHIOSTRI — ŠIBENIK.

VAŽNO ZA DJECU:

Jedan od najboljih načina, da se **djeca**
sačuvaju zdrava, da im se poboljša krv
i ojačaju pluća jest davati im više puta na
dan meda, ili sama, ili s kruhom i s mliekom.
— Preporuča se i starijima proti nazebam.

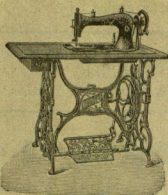
Čista naravskog meda po 60 novč., klg.
može se dobit samo kod

Vladimira Kulića.

Drogerija Vinka Vučića Šibenik
(prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato opskrbljeni
dućan raznim ljekovitim mirodijama,
predmetima iz gume, svakovrstnim
mineralnim vodama, velikim izborom
najfinijih parfima i predmeta noždnih
za bolesnike.

**Svaki trgovac, koji ne ogla-
suje svoju robu, ustupa mjesto
svojim takmacima, koji oglasuju.**

NABAVLJI I NALIFE
TINJI STROJEVA
STROJEVI „SINGER“
NAJNOVIJIH SISTEMA.

DOBIVAJU SE SAMO U SKLADISTU
ŠIVACIH STROJEVA „SINGER“
IVAN GRIMANI — ŠIBENIK

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

(Centralna u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)

obavlja sljedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamatačivanja na uložnice i blagajničke doznačnice, te uz po-
tvrde na tekući ili na ček račun.

Preuzima vriednosne papire i ine vriednote u poliranu. Preuzima u svrhu naplate
mjenice, naputnice i čekove za našu državu i za inostranstvo.

Daje predajmorce na vriednosno papiru, zlatni i srebrni novac i robu.

Kupuje i prodaje vriednosne papire i vriednote, naročito sve vrsti državnih i pri-
vatnih srećaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijalnih papira, založnica prioritetnih
obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i
inostranstva.

Unovčuje izvučene srećke, zadužnice i dospjele kupone, te nabavlja nove kuponske
arke. Provdaja osiguranje proti tečajnom gubitku izriebanih srećaka i zadužnica.

Obavlja vinkulacija i derivakulacija svih vrsti vriednosnih papira, pošalje vojničko-
ženitbene i sve druge jamčevine u vriednosnim papirima, te provdaja konverzije.

Izvršuje izplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.

Eskompirtira mjenice, naputnice i kupone vriednosnih papira. — Prodaje promese
za sva vriednja. — Obavlja besplatno reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj do-
zvoljenih. — Osim toga obavljat će i sve ostale transakcije, koje zasjecaju u bankovnu
struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve pitanje obaviesti daje rado usmeno i pismeno.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu,

utemeljena god. 1884.

po občini slob. i kr. zemaljskog glavnog grada Zagreba jedini je domaći
osiguravajući zavod.

Ova zadruga, osnovana na uzajamnosti, tom prokušanom i najvršćem financi-
jalnom temelju, prima uz vrlo povoljne uvjete sljedeće vrsti osiguranja:

1. Na ljudski život:

- a) osiguranja glavnice za slučaj doživljenja i smrti;
- b) " miraza djevojkama;
- c) " životnih renta; sve to u raznolikim probitačnim kombina-
cijama:

Proti štete od požara:

- a) osiguranja svih vrsti zgrada (kuća, gospodar. zgrad., tvornica);
- b) " " " pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih
strojeva, blaga itd.);
- c) osigurnja poljskih plodina (žita, siena itd.);

3. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Jamčevna glavnica zadruge 1 milijun kruna.

Godišnji prihod premija i pristojba preko 600.000 — Kruna.

Listnica obveza zadržanih članova K 2, 181.383-54.

Posebne pričuve Kruna 200.000 —

Izplaćene odštete u požarnom odjelu Kruna 1.900.000 —

Poblize obaviesti daje

Ravnateljstvo „CROATIE“ u Zagrebu,

Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2., te posjerenici i zastupnici po svim većim mjestima u zemlji.

SVOJ K SVOME

SVOJ K SVOME

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU

Jedina hrvatska tvornica voštanih svijeća u Šibeniku

Častim se preporučiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama,
bratovštinama svoju krasno uređenju

TVORNICU VOŠTANIH SVIJEĆA

Kod mene se dobit mogu izvrstne, a od mnogih priznate u svim
veličinama

-- svijeće od pravog pčelinjeg voska --

kao i finog crkvenog tamjana.
Prodajem dobra i svijeća — po zdravlje — korisna meda Klg.
po K 1:20 para.

Kupujem uz dobru cijenu u svim količicama žutog voska.
Svaku i najmanju naručbu p. n. mušterija obavljam najspretnije, kao
i, uz najpovoljnije uvjete.

S veščestovanjem
VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) glavna ulica

Jedina hrvatska tvornica voštanih svijeća u Šibeniku

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU

Štovanom občinstvu preporučujem upo-
trebljavanje **MAGAZINOVE SMREKOVAČE**,
koja okreppljuje želudač, razgrijava živce, zau-
stavlja proljev i lieči od groznice, tifusa,
hanjavice i t. d.

Samo čista, odlikovana „Smrekovaca“

dobiva se kod distilera

RISTA P. MAGAZINA
Šibenik (Dalmacija).

JADRANSKA BANKA

u Trstu

Bankovne prostorije u ulici Nicolò
Macciavielli, br. 26.

započela je svoje poslovanje, te
obavlja sve bankovne i mjenične poslove:
eskomptuje mjenice, daje predajmorce na vried-
nosne papire, kao i na robu ležeću u javnim
skladistima.

Kupuje i prodaje vriednosne papire, svake
vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te
banknote, i inovučuje kupovni i izdribeane pa-
pire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavnija tržišta
monarkije i inozemstva, te otvara vjeresije uz
izprave (dokumente) ukreavanja.

Prima novac na štedioničke knjizice u te-
kući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i
najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih
hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Čudnovat je uspjeh

koji se postizava uporabom najnovijeg
ličila za kose od orahova ekstrakta

Nuisol-a

od Bergmanna i druga u Draždjanin
i Teschen na/L.,

jer nadmašuje naravnom-bojom, koju daje vla-
sima i bradi, sve dosadašnje pronalaze.

Dobiva se u staklenkama po K 2,50

u Drogeriji VINKA VUČIĆA, Šibenik